

**GENERALUL EROU GHEORGHE AVRAMESCU
(1884 - 1945)**

HERO GENERAL GHEORGHE AVRAMESCU (1884-1945)

*Colonel (rtr.) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC (Academia Oamenilor de Știință din România)**

Rezumat: Studiind diverse lucrări și articole, scrise de autori români sau străini, referitoare la cariera militară și participarea generalului erou Gheorghe Avramescu, în conflagrațiile mondiale ale secolului XX, desfășurate în Europa, autorul remarcă aprecieri ale unor comandanți militari, cu care generalul a colaborat sau care i-au fost superiori, nefiind, încă, luate în considerare și care, aduc clarificări privitoare la calitățile umane și profesionale ale acestuia în conducerea marilor unități române în operațiile militare, desfășurate de Armata României, atât în campania din est, cât și în cea din vest.

Cuvinte cheie: Al Doilea Război Balcanic, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial, război de coaliție vest și în est.

Abstract: Studying various works and articles written by Romanian and foreign authors on the military career and participation of the hero General Gheorghe Avramescu in the world conflagrations of the 20th century in Europe, the author notes the appreciations of some military commanders with whom the general collaborated or who were his superiors, which have not yet been taken into account and which bring clarifications regarding his human and professional qualities in the leadership of large Romanian units in military operations carried out by the Romanian Army, both in the Eastern and Western campaigns.

Keywords: Second Balkan War, World War I, World War II, coalition war west and east.

* Email: benoneandronic@yahoo.com.

Introducere

Unul dintre generalii de excepție ai neamului românesc este generalul erou Gheorghe Avramescu, general al Armatei Regale a României, care și-a câștigat o faimă deosebită prin participarea sa la marile conflații ale secolului XX din Europa.

Carierea militară și modul în care a acționat pentru îndeplinirea misiunilor încredințate, atât în Primul Război Mondial, cât și în cel De-al Doilea Război Mondial, i-au adus o faimă deosebită fiind apreciat și respectat, atât de camarazii săi, cât și de inamici.

Din nefericire ultima parte a carierei sale s-a dovedit a fi umbră de nedreptăți, pe care le-a suportat manifestate din partea aliatului sovietic și care, după informațiile existente, i-a grăbit trecerea la cele veșnice prin înscenarea unui accident.

Cariera militară

Născut în Botoșani, la 26 ianuarie 1884, Gheorghe Avramescu a urmat, între anii 1898 - 1906, cursurile liceului „AT Laurian”¹. La absolvirea liceului s-a înscris la Școala Militară de Infanterie și Cavalerie din București, pe care a absolvit-o, în 1908, cu gradul de sublocotenent, fiind repartizat, la cerere, la Fălticeni, ca comandant de pluton, în Regimentul 16 Infanterie.

Între anii 1910 - 1911, va urma Școala Superioară de Infanterie, la absolvire fiind avansat la gradul de locotenent și repartizat, la cerere, la Regimentul 38 Infanterie „Neagoe Basarab”.

Al Doilea Război Balcanic, avea să-l găsească pe locotenentul Avramescu, încadrat ca ofițer al Serviciului de mobilizare și adjutant al comandantului de regiment participând, din vara anului 1913,² la luptele din Dobrogea.

În septembrie 1913, va urma cursurile Școlii Superioare de Război din București, anul I, iar în anul următor, 1914 - 1915, va reveni la Regimentul 38 Infanterie „Neagoe Basarab”. La 1 aprilie 1915, va fi avansat la gradul de căpitan și transferat la Regimentul 78 infanterie, organ de mobilizare a Regimentului 38 Infanterie.

Primul Război Mondial. La 14 august 1916, căpitanul Gheorghe Avramescu fiind comandant al Companiei 9 Infanterie din Regimentul 78, care împreună cu Regimentul 38 formau Brigada 40 Infanterie, va debarca, în noaptea de 23/24 august la Silistra și se va deplasa imediat, în marș, în urma Diviziei 9 Infanterie, trimisă să salveze Turtucaia, iar la 30 august, căpitanul Avramescu va primi botezul focului artileriei bulgărești în luptele violente de la Calaci - Parachioi. În timpul luptelor, pe 6 septembrie, cpt. Avramescu preia comanda Batalionului 3 participând la contraatacul de la Mulciova. În urma pierderilor grele, Regimentul 78 și celelalte unități ale

¹ „Generalul Avramescu, „tătuca“ soldaților români în Al Doilea Război Mondial. A dispărut într-o operațiune NKVD”, *Adevărul.ro*, disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-locale/-botosani/generalul-avramescu-tatuca-soldatilor-romani-in-1784408.html>, accesat la 04.10. 2023.

² Arhivele Militare Române, dosar 503, Memoriul Original, general Avramescu Gheorghe.

Diviziei 9 Infanterie au fost retrase în rezervă, pe 8 septembrie, pentru câteva săptămâni³.

La 7 octombrie, aflat la comanda Batalionului 3 Infanterie din Regimentul 73, căpitanul Avramescu, aflat sub comanda directă a colonelului Ioan Tarnoschi, a fost rănit în luptele de la Muratan și evacuat la Brăila. Comandantul său avea să scrie „*În toate împrejurările extrem de grele prin care a trecut Brigada 40, batalionul căpitanului Avramescu a fost mai mult decât la înălțimea datoriei, și aceasta numai mulțumită comandantului lui (...)*”⁴.

„*Sublocotenentul S.D, din infanterie ne scrie următoarele rânduri bine simțite: (...) din toate luptele și atacurile este mai luminoasă fapta comandantului nostru de batalion. Și nici nu se poate altfel, când în tot momentul îl vedeam în linia întâia, acolo unde lupta era mai grea, unde noi simțeam mai mare nevoie de sprijinul său. Era Dumnezeuul nostru de pe pământ; ordinele date erau sfinte și ca sfinte le executam noi, toți subalternii, de la soldat până la ofițer.*

Așa de bine știuse să-și câștige încrederea noastră a tuturor, acela ale cărui ordine sosite întotdeauna la vreme, le executam cu mare curaj și speranță și ale cărui păreri nu erau nesocotite nici de cei mai mari. (...). Părea că nici nu-i pasă de viața sa, de rana care-i sângera.

*Își dădea seama că ființa sa e muritoare, știa că azi ori mâine va trece la veșnicie; dar știa că altă ființă trebuie să fie nemuritoare și că el împreună cu noi suntem cei chemați pentru înfăptuirea nemuririi ființei neamului românesc*⁵.

După vindecare, la comanda Batalionului 2 Infanterie din Regimentul 73, avea să se distingă în luptele pentru apărarea Bucureștiului, precum și în timpul retragerii în Moldova, ca apoi, în Bătălia de la Mărășești, din zilele de 15 august și 2 septembrie 1917, la comanda Batalionului 2 Infanterie din Regimentul 78, a rezistat atacurilor inamice.

Pentru faptele sale de arme, a fost decorat, în 1917, cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler cu panglică de Virtute Militară și apoi cu Ordinul Coroana României, iar după bătălia de la Mărășești, a fost răsplătit cu Ordinul Coroana României clasa Ofițer cu panglică de Virtute Militară, ca apoi, la 1 septembrie 1917, a fost avansat la gradul de maior⁶.

³ Al. I. Stegărescu, *Luptele din Dobrogea, Câmpia Munteniei și din jurul Mărășeștilor, zile de suferință și datorie, 1916 - 1918*, Ediția I, Bușteni, Tipografia V. Teodorescu, 1920, p. 23.

⁴ Arhivele Militare Române, Fond 3042 Direcția Cadre Învățământ /74, Dosar 503, Memoriul original general Avramescu Gheorghe.

⁵ ACȚIUNEA ROMANA, Ziar Independent Zilnic, Anul I, nr. 6, Iași, Miercuri 11 ianuarie 1917, De la bravii noștri, disponibil la <https://ro.wikipedia.org/wiki/Fi%C8%99ier:Actiunea-Romana-1917.jpg>, accesat la 10. 10. 2023.

⁶ Leonida Loghin, Aurel Lupășteanu, Constantin Ucrain, *Bărbați ai datoriei - 23 august 1944 - 12 mai 1945*, mic dicționar, Editura Militară, București, 1985, p. 16.

În perioada interbelică*. În ianuarie - mai 1918, maiorul Avramescu, ca șef de birou în statul major al Diviziei 1 Vânători de Munte, din Corpul 6 Armată, a acționat pentru eliberarea Basarabiei vizând „*să respingă peste Nistru bandele ruse care ar putea încerca să treacă în Basarabia, fără ordinul comandantului rus al frontului (generalul Scerbacev - n.n.) și deci cu intenția de a jefui sau ataca trupele noastre; să asigure ordinea și regulata circulație pe calea ferată; să se facă ordine în tot ținutul Basarabiei, punându-se viața și avutul locuitorilor la adăpostul jafurilor și crimelor*”, precum și, „*să distrugă forțele de agitație existente în Basarabia; să treacă peste Nistru sub escortă, cu trenul sau pe jos, toți soldații ruși dezertori care rătăcesc prin sate și sunt organizați în bande în scopul de a jefui și răzvrăți pe locuitori. Cei originari din Basarabia vor fi trimiși la vetrele lor*”⁷.

La 1 octombrie 1918, va reîncepe cursurile Școlii Superioare de război, anul II,⁸ iar la absolvire, în toamna anului 1919, va fi numit Șef al Biroului Informații al Corpului 3 Armată, și apoi al Corpului 5 Armată, precum și al Comandamentului Trupelor de Est.

La 1 aprilie 1923, maiorul Avramescu avea să fie numit în Statul major al Diviziei 10 Infanterie, iar la scurt timp va fi avansat la gradul de locotenent-colonel, ca apoi, la 31 martie 1929, odată cu avansarea la gradul de colonel, să i se încredințeze comanda Regimentului 38 Neagoe Basarab.

În noiembrie 1932, va fi mutat la București în funcția de Șef al Secției 6 Transporturi din Marelui Stat Major, apoi, la 25 ianuarie 1934, va fi transferat la inspectoratul General al Jandarmeriei, ca inspector tehnic al centrelor de instrucție.

În noiembrie 1934, colonelul Avramescu va prelua comanda Centrului de Recrutare Orhei, din Comandamentul 3 Teritorial Chișinău⁹, iar la 16 iunie 1935, avea să primească comanda Brigăzii 12 Infanterie Ismail, a Diviziei 12 Infanterie din Corpul 3 Armată.

La 8 iunie 1936, va fi avansat la gradul de general de brigadă, iar, la 1 noiembrie 1937, va prelua comanda Brigăzii 10 Infanterie, ca apoi, la 4 septembrie 1939, Generalul Avramescu va fi numit la comanda Diviziei 10 Infanterie din Corpul 2 Armată.

Al Doilea Război Mondial. Campania din est.

La 8 iunie 1940, Avramescu va fi avansat la gradul de general de divizie¹⁰ și va fi numit comandant al Corpului de Munte, aflat la granița de

* perioada interbelică desemnează intervalul de 21 de ani între cele două războaie mondiale (1918 - 1939).

⁷ Apud Cornel Mărculescu, „Spre drumul României Mari: Corpul 6 Armată și eliberarea Basarabiei (ianuarie - aprilie 1918)”, în revista *Document*, nr. 79/2018, p. 62.

⁸ Dr. Alesandru Duțu, Florica Dobre, *Drama generalilor români* (1944 - 1964), Editura Enciclopedică, București, 1997, p. 50.

⁹ Arhivele Militare Române, Fond 3042 Direcția Cadre Învățământ /74, Dosar 503, Memoriul original general Avramescu Gheorghe.

¹⁰ Decretul Regal nr. 1.928 din 7 iunie 1940 pentru înălțarea în grad a unor ofițeri generali, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CVIII, nr. 131 din 8 iunie 1940, partea I-a, p. 2.829.

nord a Bucovinei, pentru a preîntâmpina cucerirea Moldovei de către Armata sovietică.

La 20 iunie 1941, Corpul de Munte va fi subordonat generalului von Schobert, comandantul Armatei a XI germane, primind misiunea ca, la 22 iunie, să înceapă incursiuni pentru a lua prizonieri ruși și afla când aceștia se vor replea¹¹.

În perioada, 3 - 8 iunie, Corpul de Munte va participa la eliberarea nordului Bucovinei, ca apoi între 22 iunie - 2 iulie, se va pregăti pentru a trece la ofensivă și a pătrunde în zona muntoasă pentru a cădea, în zona Storojineț, în spatele rezistenței sovietice. La 3 iulie, Corpul de Munte va trece în subordinea Armatei a 3-a, iar, în 4 iulie, va străpunge frontul trupelor sovietice, cucerind Storojinețul și ajungând, în 5 și 6 iulie, pe Nistru, reușind, în 9 iulie, eliberarea Bucovinei de Nord

Generalul Petre Dumitrescu, comandantul Armatei a 3-a, avea să-l caracterizeze ca fiind un „comandant și om de război desăvârșit”, cu o „pricepere deosebită, o înțelegere perfectă a situațiilor de război. Știe să ia soluții clare, logice, oportune. O judecată sănătoasă, un simț tactic și strategic dezvoltat ...Calm, ponderat, cu mult sânge rece și perfect stăpân pe sine în cele mai grele situații de război. Neconținut în imediata apropiere a trupelor pentru a cunoaște situația și nevoile și a avea imaginea realității, neimpresionându-se de pericole și dând la timp impulsul necesar subordonaților, cărora le-a fost tot timpul, prin persoana sa, exemplu viu de curaj, liniște și voință neșovăită”¹².

În perioada, 12 - 20 iulie, Corpul de Munte se va deplasa pe distanța de 100 km., până pe linia fortificată Stalin (Hotin - Larga) pe Nistru, iar la 17 iulie, va forța fluviul, surprinzând apărarea trupelor sovietice, și cu toată rezistența acestora, la 20 iulie, va străpunge apărarea pe Nistru, învingând inamicul¹³¹⁴.

La 15 septembrie 1941, Corpul de Munte primește misiunea, de a înlocui Corpul 49 Munte german, aflat în apărare pe un aliniament la mai mult de 120 km, de cotul Niprului la Marea de Azov, de care generalul Erich von Manstein (înlocuitorul generalului colonel Ritter von Schobert, decedat) avea nevoie pentru cucerirea Crimeii¹⁵.

La 10 octombrie 1941, Comandamentul de Căpetenie român va aproba angajarea Corpului de Munte în operațiile din Crimeea și astfel, Corpul și-a dispus diviziile în istmurile Salkovo și Genicesk și, deși i se atribuiseră misiuni defensive, în decursul bătăliei va primi ordin, să atace și să forțeze intrarea în peninsulă. Aceasta se va întâmpla după ce, la 18 octombrie 1941, Armata germană a început ofensiva asupra pozițiilor sovietice de la Ișun și pentru că rezistența trupelor sovietice era acerbă,

¹¹ Arhivele Militare Române, Fond 355, Corpul de Munte, Dosar 43.

¹² Apud Dr. Alesandru Duțu, Florica Dobre, *Op. cit.*, p. 57.

¹³ Idem, Dosar 45.

¹⁴ Idem, Dosar 43, Corpul de Munte a pierdut 56 ofițeri, 12 subofițeri și 1558 soldați.

¹⁵ Feldmareșal Erich von Manstein, *Victorii pierdute*, Editura Elit, Tipografia Multiprint, Iași, 1982, pp. 194 - 200; 203.

generalul Avramescu primește misiunea să execute o desantare maritimă pe istmul Arbat, ori trupele Corpului nu erau instruite pentru o asemenea misiune neavând dotarea necesară¹⁶.

Generalul Gheorghe Avramescu a fost decorat, la 17 octombrie 1941, cu *Ordinul „Mihai Viteazul”* cl. III-a „pentru priceperea deosebită, curajul, hotărîrea și inițiativa cu care a condus operațiunile de recucerire a Bucovinei, a județului Hotin, forțarea liniei fortificate a Nistrului și urmărirea inamicului în Ucraina până la Bug. Fiind permanent în apropierea executanților a fost tot timpul exemplu de curaj, sânge rece și voință neșovăelnică”¹⁷. Pentru realizările sale din această perioadă i s-a conferit, de asemenea, ordinul german *Crucea de Fier clasele a II-a și I* (29 iulie 1941).

La 28 octombrie, rezistența sovietică era depășită, și astfel Corpului de Munte a fost retras de pe pozițiile ocupate, a intrat în peninsulă și a trecut, împreună cu trupele germane, la operațiunea de urmărire a trupelor sovietice, care au suferit pierderi catastrofale¹⁸, operație încheiată, la 16 noiembrie 1941, iar la 26 noiembrie întreaga peninsulă Crimeea, cu excepția Sevastopolului era cucerită¹⁹.

La 29 decembrie, sovieticii debarcă la Feodosia, în sud-estul Crimei, iar „...*Armata 11-a a ordonat Corpului Vânătorilor de munte român* să distrugă capetele de pod ale inamicului...*”²⁰, acesta reușind să limiteze capul de pod al sovieticilor, permițând trupelor germane constituirea unui nou front, iar la 18 ianuarie 1942, capul de pod avea să fie lichidat.

Trebuie menționat că generalul Avramescu nu era de acord cu teoria „*balenelor de corset*”, prin care marile unități ale armatei române erau integrate în masa armatei germane, ceea ce ducea la pierderea totală a comandamentului național și genera multe disensiuni între comandamentele române și germane. În aceste condiții, Corpul de Munte român nu avusese decât sporadic ocazia de a comanda toate diviziile pe care le avea în structură. Situația avea să fie raportată de general, Mareșalului Ion Antonescu, care datorită relațiilor deosebite ce le avea cu generalul Erich von Manstein, vor găsi soluția subordonării trupelor române, din punct de vedere administrativ și disciplinar, comandamentului Corpului de Munte, numit atunci „*comandament superior al tuturor trupelor române din Crimeea*”²¹, rămânând, din punct de vedere operativ, subordonat Comandamentului german.

¹⁶ Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, *România în Crimeea, 1941 - 1944*, Editura Militară, București, 1995, p. 33.

¹⁷ Decretul Regal nr. 2.886 din 17 octombrie 1941 pentru conferiri de ordine, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CIX, nr. 248 din 18 octombrie 1941, partea I-a, p. 6.394.

¹⁸ Trupele sovietice au pierdut din cei peste 200 000 de militari pe care îi avea inițial, peste 100 000 ca prizonieri; 700 de tunuri și 160 de tancuri, cf. Feldmareșal Erich von Manstein, *Op. cit.*, pp. 209 - 210.

¹⁹ Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, *Op. cit.*, p. 33.

* în memoriile de război ale generalului Manstein *Corpul de Munte român* este denumit *Corpul Vânătorilor de Munte român*.

²⁰ Feldmareșal Erich von Manstein, *Op.cit.*, p. 215.

²¹ Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, *Op. cit.*, p. 41.

La 1 iunie 1942, a început pregătirea de aviație și artilerie pentru cucerirea Sevastopolului, moment în care, generalul Avramescu s-a opus ca marile unități ale Corpului de Munte să fie atașate, din nou, corpurilor germane, ci să acționeze grupat, într-un sector distinct, și astfel, la 6 iulie, ..., *acestui a i s-a încredințat un sector distinct, în zona centrală a dispozitivului de atac*, (de aproximativ 17 km., ceea ce reprezenta aproximativ 40% din lungimea frontului Armatei germane, n.a), *cu misiunea inițială de a bloca trupele rusești pe propriul lor front*, generalul Manstein, *apreciind că zona centrală (sectorul românesc) nu era favorabilă acțiunilor ofensive deoarece artileria și aviația nu puteau fi folosite eficient în zonele împădurite și aceasta ar fi dus la pierderi extrem de mari în rândul trupelor noastre*²².

Ulterior, Corpul de Munte, comandat de generalul Avramescu, asigurând flancurile Corpurilor de Armată 54 și 30 Germane, în asaltul final asupra Sevastopolului, trebuia să forțeze, pentru a intra în Cetate, o zonă muntoasă, puternic fortificată, cucerind fiecare înălțime și cazemată, în care rușii rezistau cu îndârjire. În bătălia de la Balaclava, Corpul de Vânători de Munte română (Divizia 4 Vânători de Munte român) a spulberat Divizia 109 Pușcași sovietică, luând peste 10 000 de prizonieri²³. Luptele au fost extrem de sângeroase, dar, la 1 iulie 1942, trupele Corpului de Munte aveau să pătrundă, alături de trupele germane, în Cetatea Sevastopol²⁴.

„Dl. mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român, avea a adresat următoarea telegramă dlui general Ghe. Avramescu, comandantul Corpului de Munte, cu ocazia cuceririi Sevastopolului:

Domnului general Avramescu Gheorghe,

Lupta pentru cucerirea Crimeei luând sfârșit, după glorioase bătălii și grele sacrificii, Patria, prin mine, vă exprimă gratitudinea și recunoștința ei.

Poporul se înclină cu recunoștință în fața nenumăratelor și sfintelor morminte pe care se vor rezema de-a pururi dreptul și dreptatea noastră.

Arătați generalilor, ofițerilor și soldaților care au luptat la Feodosia, Evpatoria, Kerchi și Sevastopol toată admirația și toată recunoștința mea.

*Ei au înscris în Crimeea una din cele mai glorioase pagini din istoria neamului nostru și prin aceasta au binemeritat de la Patrie”*²⁵.

²² Feldmareșal Erich von Manstein, *Op.cit.*, pp. 231 - 231.

²³ Ibidem, pp. 242 - 243.

²⁴ Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, *Op. cit.*, p. 52.

²⁵ Ibidem, pp. 280 - 282.

Figura 1. În centru generalul Gheorghe Avramescu, Comandantul Corpului Vânători de Munte, flancat la stânga de generalul Gheorghe Manoliu, comandantul Diviziei 4 Munte și la dreapta de comandantul secund general Leonard Mociulschi²⁶.

În perioada următoare, Corpul de Munte nu a participat direct la lupte, rămânând cartiruit în Crimeea, la Simferopol. Cu acest prilej și la solicitarea populației civile, care cerea să fie înscrisă la bucătăria cartierului Corpului, generalul Avramescu înființează o cantină pentru hrănirea acestora, denumită Cantina Românească*, alimentele necesare fiind cumpărate din banii ofițerilor. De altfel, la bucătăriile unităților erau hrăniți, câte 25 - 30 de copii, din ceea ce se oprea la bucătăriile de campanie ale trupei, cu acordul comandanților unităților²⁷. În 1943, sovieticii îi mulțumeau generalului, la Radio Moscova, pentru felul cum s-a purtat cu populația civilă, după ce fondase Cantina Românească²⁸.

La 12 octombrie 1943, generalul Avramescu avea să fie evacuat din Crimeea și internat la Spitalul Militar Regina Elisabeta din București. Comanda Corpului Vânătorilor de Munte avea să fie preluată de Generalul Hugo Schwab*.

După convalescență, la 18 ianuarie 1944, va reveni la comanda Corpului 3 Armată, în Transnistria, corp care apăra litoralul Mării Negre, iar la 22 februarie, generalul Avramescu avea să preia comanda Corpului 6 Armată, aflat la Sibiu, cu care se va deplasa, la 2 mai 1944, pe un aliniament

²⁶ Manuel Dan, „Divizia 4 Vânători de Munte pe frontul de Răsărit, în imagini”, *Ziar Târgu Neamț*, disponibil la <https://www.ziartarguneamt.ro/divizia-4-vanatori-de-munte-pe-frontul-de-rasarit-in-imagini>, accesat la 04.11. 2023.

* timp de un an și jumătate, zilnic, cantina a hrăni 2000 de copii, femei, bătrâni, invalizi și mutilați de război sovietici.

²⁷ Arhivele Naționale ale României, Fond 2276, Berdan Gheorghe, general.

²⁸ Ing. Radu Rădulescu, „De ce a fost eliminat generalul Avramescu”, *România Liberă*, 10.02. 2011, disponibil la; <https://romanioliberal.ro/sport/atletism/de-ce-a-fost-eliminat-generalul-avramescu-216364/>, accesat la 25.10. 2023.

* general de corp de armată roman, de origine săsească, din Reghin, erou al luptelor de apărarea a Sevastopolului, din Crimeea, din perioada 1943 - 1944.

de apărare, situat la sud și sud-vest de Iași, iar apoi pe aliniamentul căii ferate Pașcani - Târgu Frumos.

La 1 august 1944, generalul Avramescu preia comanda Armatei a 4-a aflată la Bacău, iar la 20 august, generalul își prezintă demisia, datorită situație primejdioase în care se afla Armata a 4-a (iminenta ofensivă a rușilor, aliniamentul nefavorabil pe care se afla și pericolul ca trupele să fie decimate, fără posibilitatea de a se salva), demisie acceptată de Mareșalul Antonescu, la 23 august, îndreptându-se spre Sibiu.

Campania din Vest.

La 29 august 1944, Generalul Avramescu a fost numit din nou la comanda Armatei a 4-a, apoi, la 30 august, primește misiunea să acționeze la est de linia Sibiu - Cluj - Secuieni, anunțând campania împotriva Ungariei, pentru eliberarea Ardealului.

La 6 septembrie, Armata a 4-a, atacă trupele maghiaro - germane, iar, la 25 octombrie 1944, militarii Armatei a 4-a vor elibera Careiul, anulând, de facto, *Dictatul de la Viena*.

„Pentru modul cum s'a distins în grelele lupte, dar încununat de succes, dela 5 Septemvrie-12 Octomvrie 1944, pentru eliberarea Ardealului de Nord, culminând la 11 Octomvrie, prin eliberarea orașului Cluj. Continuu în teren, în mijlocul trupelor, îmbărbătându-le, a dat dovadă de mare curaj personal și de o fermitate de caracter demn de toată lauda”²⁹, generalul Avramescu a fost decorat cu *Ordinul Militar „Mihai Viteazul” cu spade, clasa a III-a*.

Generalul Avramescu va comanda marile unități și unitățile Armatei a 4-a în operațiile ofensive împotriva nemților și maghiarilor și va ajunge, la 1 noiembrie 1944, pe râul Tisa, apoi va traversa cursul de apă către nord-vest și învingând rezistența inamicului de pe valea Hernádului și masivul Hegyálja ajungând, la 17 decembrie 1944, la granița dintre Ungaria și Cehoslovacia³⁰, iar în iarna anului 1945, va lupta, în teren muntos, în condiții climatice dificile, pe teritoriul Cehoslovaciei.

Pe tot timpul desfășurării operațiilor de luptă, trupele române s-au confruntat cu o diversitate de probleme, generate de armata sovietică, în deosebi, legate de aprovizionarea trupelor și executarea unor misiuni de luptă peste posibilitățile lor, împotriva cărora, în nenumărate rânduri, generalul Avramescu a protestat³¹.

La 8 februarie 1945, generalul Avramescu este chemat în țară și i se acordă un concediu de odihnă, iar, la 9 februarie, generalul va fi înaintat la *gradul de general de armată, în rezervă*³².

²⁹ Decretul regal nr. 2.254 din 22 noiembrie 1944 pentru conferire de Ordin Militar, publicat în Monitorul Oficial, anul CXIII, nr. 33 din 10 februarie 1945, partea I-a, p. 938.

³⁰ Leonida Loghin, Aurel Lupășteanu, Constantin Ucrain, *Op.cit.*, pp. 16 - 17.

³¹ Ing. Radu Rădulescu, „De ce a fost eliminat generalul Avramescu”, *România Liberă*, 10.02. 2011, disponibil la: <https://romanalibera.ro/sport/atletism/de-ce-a-fost-eliminat-generalul-avramescu-216364/>, accesat la 28.10. 2023.

³² Decretul regal nr. 221 din 31 ianuarie 1945 pentru înălțare în grad, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CXIII, nr. 33 din 10 februarie 1945, partea I-a, p. 938.

La 19 februarie, Regele Mihai îl decorează pe generalul Avramescu cu *Ordinul STEAUA ROMÂNIEI CU SPADE* "în gradul de Mare Ofițer, cu panglici de "Virtute militară"³³.

În țară, ziarele vremii publică știrea prin care generalul Avramescu era posibil, la propunerea Frontului Național Democrat, să fie desemnat să formeze un nou guvern*, iar această informație avea să ajungă la Moscova și deci generalul Avramescu trebuia eliminat fizic**, cu toate că era apreciat de ruși. Însuși Comandantul Frontului 2 Ucrainean, mareșalul Malinovski, se exprima laudativ la adresa calităților sale de ofițer, subliniind omenia și noblețea de care au dat dovadă trupele comandate de generalul Avramescu în Crimeea, elogiind toată activitatea acestuia, până la colaborarea exemplară cu trupele sovietice pe frontul din Transilvania și Ungaria, contra maghiarogermanilor³⁴.

Dispariția generalului de armată Avramescu.

Sub pretextul că trupele Armatei a 4-a au pierdut 50%³⁵ din capacitatea de luptă după plecarea generalului, mareșalul Malinovski va cere, cu insistență, reîntoarcerea lui pe front și, astfel, la 19 februarie 1945, acesta va prelua comanda și va conduce luptele din Slovacia.

La 2 martie, generalul Avramescu era convocat de urgență, la comandamentul Grupului de armate „general Jmacenko”, pentru a prezenta raportul asupra situației militare, iar de acolo, însoțit de generalul Jmacenko, la postul de comandă al Frontului 2 ucrainean, unde trebuia să se întâlnească cu mareșalul Malinovski, și că era probabil ca, de acolo, să plece la București³⁶. Această zi va fi consemnată ca data când comandantul Armatei a 4-a, generalul de armată Gheorghe Avramescu a fost arestat în secret și a dispărut definitiv și când a început tragedia familiei sale și a celor apropiați acestuia.

Circumstanțele arestării generalului și dispariției lui nici astăzi nu sunt cunoscute și este puțin probabil să aflăm vreodată adevărul, atâta timp cât nu vor fi deschise dosarele din arhivele NKVD-ului, pentru a face lumină asupra morții generalului.

În vara anului 1963, ca răspuns la o solicitare a Ministerului de Justiție din același an, Crucea Roșie din URSS a trimis o adresă în care se specifică:

„Din câte ne este cunoscut, Avramescu Gheorghe, născut în anul 1884 a decedat la 3 martie 1945 în apropiere de orașul Iasbereni în timpul unui bombardament al aviației germane. Sus-numitul a fost înmormântat în cimitirul din Soshalom, un cartier al orașului Budapesta. Fiica lui

³³ Decretul regal nr. 429 din 15 februarie 1945 publicat în *Monitorul Oficial*, anul CXIII, nr. 57 din 10 martie 1945.

* ziarul *Fapta* din 26 februarie 1945.

** rușii își doreau desemnarea lui Petru Groza, ca premier, pentru formarea noului guvern comunist, pro-sovietic și nu pe generalul Avramescu.

³⁴ Apud Alesandru Duțu, „Drama generalului Gheorghe Avramescu”, disponibil la <https://alesandrudutu.wordpress.com/2015/11/07/drama-generalului-gheorghe-avramescu>, accesat la 05. 11. 2023.

³⁵ Dr. Alesandru Duțu, Florica Dobre, *Op.cit.*, p. 54.

³⁶ *Ibidem*, p. 51.

Avramescu - Sturdza Felicia, născută în 1918, s-a sinucis la 6 martie 1945. Date despre locul unde este înmormântată sus-numita nu avem. (...) În același timp vă rugăm să informați despre aceasta soția generalului Avramescu - Avramescu Adela, care locuiește în București, pe str. Paleologu nr. 22, raionul „Tudor Vladimirescu” și să-i înmânați fotografia unde este înmormântat soțul ei”³⁷.

Un nepot al generalului Avramescu, domnul inginer Radu Rădulescu, a scris în România Liberă, din 10.12. 2010, că generalul, în drum spre Budapesta, își dă seama de intențiile rușilor și că avea asupra lui „un mic revolver Browning ascuns în brâu de care nu se despărțea niciodată. Evident că nu se putea folosi de revolver fiind flancat de cei doi ofițeri... Singura soluție, și aceea cu puțini sorți de izbândă, ar fi fost să provoace un incident care să fie observat de cineva care ar fi putut să alerteze vreun militar din armata română. Ocazia o pierduse însă în clădirea comandamentului datorită stratagemei sovieticilor (când l-au izolat de garda sa personală și i-au cerut să predea pistolul de serviciu n.a.). O nouă ocazie se ivește în momentul atacului avionului german. În confuzia creată de atac, Avramescu reușește să iasă din mașină, să scoată revolverul, să schimbe câteva focuri cu agenții NKVD-ului ca până la urmă să fie și el împușcat.

G-ralul NKVD a mușamalizat împrejurările sfârșitului generalului român de teamă că va fi tras la răspundere pentru că a scăpat de sub control un prizonier important. Așa se explică de ce versiunea oficială a sfârșitului lui Avramescu ca fiind victima unui atac aerian german a coincis cu cea din raportul lui Beria către Stalin, raport care a rămas secret până la căderea URSS³⁸.

Adevărul despre moartea Generalului de armată Gheorghe Avramescu, în opinia mea, nu se va ști niciodată, iar „povestea” prezentată de ruși prezintă multe semne de întrebare.

La 23.10. 2000, generalul Avramescu a fost dezgropat și reîngropat, cu onoruri militare, în cimitirul militar din Cluj-Napoca.

Generalul de armată Gheorghe Avramescu este și va fi, atâta timp cât noi cei de astăzi nu-l vom uita, unul din cei mai bravi comandanți ai armatei române, din timpul celor două conflagrații mondiale, iar în memoria noastră și în conștiința generațiilor viitoare, generalul prin curajul, competența și patriotismul lui va rămâne un exemplu de neșters în istoria națiunii noastre.

³⁷ Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Dosar A-1858, Adresa Crucea Roșie Sovietică.

³⁸ Ing. Radu Rădulescu, „De ce a fost eliminat generalul Avramescu”, România Liberă, 10.02. 2011, disponibil la ; <https://romanalibera.ro/sport/atletism/de-ce-a-fost-eliminat-generalul-avramescu-216364/>, accesat la 02.11. 2023.

BIBLIOGRAFIE

Surse documentare

- ACȚIUNEA ROMÂNĂ, Ziar Independent Zilnic, Anul I, nr. 6, Iași, Miercuri 11 ianuarie 1917., De la bravii noștri, disponibil la <https://ro.wikipedia.org/wiki/%C8%99ier:Actiunea-Romana-1917.Jpg>.
- Arhivele Militare Române, dosar 503, Memoriul Original, general Avramescu Gheorghe.
- Arhivele Militare Române, Fond 3042 Direcția Cadre Învățământ /74, Dosar 503, Memoriul original general Avramescu Gheorghe.
- Arhivele Militare Române, Fond 355, Corpul de Munte, Dosar 43.
- Arhivele Naționale ale României, Fond 2276, Berdan Gheorghe, general.
- Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Dosar A-1858, Adresa Crucea Roșie Sovietică.
- Decretul Regal nr. 1.928 din 7 iunie 1940 pentru înălțarea în grad a unor ofițeri generali, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CVIII, nr. 131 din 8 iunie 1940, partea I-a.
- Decretul regal nr. 2.254 din 22 noiembrie 1944 pentru conferire de Ordin Militar, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CXIII, nr. 33 din 10 februarie 1945, partea I-a.
- Decretul Regal nr. 2.886 din 17 octombrie 1941 pentru conferiri de ordine, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CIX, nr. 248 din 18 octombrie 1941, partea I-a.
- Decretul regal nr. 221 din 31 ianuarie 1945 pentru înălțare în grad, publicat în *Monitorul Oficial*, anul CXIII, nr. 33 din 10 februarie 1945, partea I-a.
- Decretul regal nr. 429 din 15 februarie 1945 publicat în *Monitorul Oficial*, anul CXIII, nr. 57 din 10 martie 1945.

Surse de autor

- Apud DUȚU Al., „Drama generalului Gheorghe Avramescu”, disponibil la <https://alesandrudutu.wordpress.com/2015/11/07/drama-generalului-gheorghe-avramescu>, accesat la 22. 10. 2023.
- Apud MĂRCULESCU C., „Spre drumul României Mari: Corpul 6 Armată și eliberarea Basarabiei (ianuarie - aprilie 1918)”, în revista *Document nr. 79/2018*.
- BALANOVICI S., *Generalul Gheorghe Avramescu*, Editura Quadrat, Botoșani, 2016.
- DAN M., „Divizia 4 Vânători de Munte pe frontul de Răsărit, în imagini”, *Ziar Târgu Neamț*, disponibil la <https://www.ziartarguneamt.ro/divizia-4-vanatori-de-munte-pe-frontul-de-rasarit-in-imagini>.
- Dr. DUȚU Al., DOBRE F., *Drama generalilor români (1944 - 1964)*, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- FELDMAREȘAL ERICH VON MANSTEIN, *Victorii pierdute*, Editura Elit, Tipografia Multiprint, Iași, 1982.

- GHEORGHIU D., CIOARĂ I., TODOR G. - Bihoreanu, Campanii ale Armatei a 4-a „Transilvania” (1916-1919; 1941-1945), Casa Cărții de Știință, 2001, Cluj-Napoca.
- LOGHIN L., LUPĂȘTEANU A., UCRAIN C., *Bărbați ai datoriei - 23 august 1944 - 12 mai 1945*, mic dicționar, Editura Militară, București, 1985.
- PANDEA A., ARDELEANU E., *Românii în Crimeea, 1941 - 1944*, Editura Militară, București, 1995.
- PATCA I., TUTULA V., Comandanți ai Armatei a 4-a „Transilvania”, Casa Cărții de Știință, 2001, Cluj-Napoca.
- RĂDULESCU R., „De ce a fost eliminat generalul Avramescu”, *România Liberă*, 10.02. 2011, disponibil la <https://romanalibera.ro/sport/-atletism/de-ce-a-fost-eliminat-generalul-avramescu-216364/>, accesat la 20.10. 2023.
- STEGĂRESCU Al. I., *Luptele din Dobrogea, Câmpia Munteniei și din jurul Mărășeștilor, zile de suferință și datorie, 1916 - 1918*, Ediția I, Bușteni, Tipografia V. Teodorescu, 1920.
- „Generalul Gheorghe Avramescu, „tătuca” soldaților români în Al Doilea Război Mondial. A dispărut într-o operațiune NKVD”, *Adevărul.ro*, disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/generalul-avramescu-tatuca-soldatilor-romani-in-1784408.html>.

